

Sborník Oblastního muzea v Mostě

řada přírodovědná číslo 42

2025

Sborník Oblastního muzea v Mostě

řada přírodovědná, 42

2025

**ISSN 1214 – 2573
ISBN 978-80-85115-56-7**

Sborník Oblastního muzea v Mostě, řada přírodovědná, uveřejňuje recenzované původní vědecké práce a krátké zprávy z geologie, botaniky, zoologie, recenze, personálie a informace z přírodovědeckého života především ze severozápadních Čech a přilehlých území.

Periodikum je zařazeno do Seznamu recenzovaných neimpaktivních periodik vydávaných v ČR platném pro rok 2015, který byl schválen Radou pro výzkum, vývoj a inovace dne 28.11.2014.

Podrobné pokyny pro autory a další bližší informace o sborníku jsou dostupné online na webu muzea:

<https://www.muzeummost.cz/cz/publikacni-cinnost>.

Plné obsahy posledních čísel sborníku jsou k dispozici na adrese:

<https://www.muzeummost.cz/sbornik-oblastniho-muzea-v-moste>.

The journal *Sborník Oblastního muzea v Mostě, series naturae*, publish peer reviewed original scientific works and brief reports in geology, botany and zoology, and also book reviews and personalia especially joined to Northwestern Bohemia and adjacent areas.

Detailed instructions for authors and further information about the journal are available online on the museum's website: **<https://www.muzeummost.cz/cz/publikacni-cinnost>**.

The full contents of latest issues of the journal can be found at the following address:

<https://www.muzeummost.cz/sbornik-oblastniho-muzea-v-moste>.

**Sborník Oblastního muzea v Mostě,
řada přírodovědná, číslo 42.**

Vydalo / Published by: Oblastní muzeum a galerie v Mostě

Místo vydání / Place of publication: Most

Náklad / Edition: 300 ks/pcs

ISSN 1214 – 2573

ISBN 978-80-85115-56-7

Toto číslo vyšlo / The issue was published on: 31. 12. 2025

Vytisknuto v / Printed in: TISKÁRNA K & B, s. r. o.

Obrázek na první straně obálky / The picture on the front cover:
pavlovnie plstnatá / the Foxglove Tree (*Paulownia tomentosa*) (orig. Pavel Krásenský).

Adresa redakce / The redaction address: Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360/35, 434 01 Most; E-mail: joza.v@omgm.cz; Telefon / The phone number: +420 414 120 238 (Vít Joza)

Redakční rada / Editorial board: Ing. Vít Joza (výkonný redaktor / Editor-in-chief), Pavel Krásenský, Ing. Čestmír Ondráček, Miroslav Radoň, Mgr. Vladislav Rapprich, Ph.D.

Recenzenti příspěvků v tomto čísle / Reviewers of the contributions in the issue:

Stanislav Benedikt, Petr Bogusch, Jiří Janák, Jan Motejzík, Vlastimil Růžička, Kateřina Šumberová, Pavel Vonička, Martin Waldhauser, Pavel Zdvorač

Krátká sdělení

(9.) Severoamerická vrbovka krátkoplodá (*Epilobium brachycarpum* C. Presl) zavlečena také do severozápadních Čech / The North American paniced willowherb (*Epilobium brachycarpum* C. Presl) recently introduced to Northwestern Bohemia

Abstract:

Epilobium brachycarpum is an annual neophyte introduced from North America to the Czech Republic in 2016. It has been rapidly spreading across the country, especially in Western Bohemia. As the species had previously been recorded in Northwestern Bohemia only at two localities (Tušimice in Chomutov county, 2019; Duchcov in Teplice county, 2024), two additional records from Most county are presented in this article. A new, large population was discovered in Litvínov in 2023. Several thousand plants grow there on waste dumps in disturbed area near the railway station and adjacent road infrastructure. The second population, located in the vicinity of Mariánské Radčice, is 4.6 km from the Litvínov site. This population comprises dozens of individuals on a disturbed site in the forefield of a brown coal quarry near the village. Both newly recorded populations of *E. brachycarpum* occur together with other invasive species and appear to be vigorous and promising.

Keywords: vascular plants, neophyte, invasive plants, *Epilobium brachycarpum*, distribution, Northwestern Bohemia, Czech Republic

Nové lokality *Epilobium brachycarpum* v severozápadních Čechách:

3. Podkrušnohorská pánev, 5348d: **Duchcov** (okres Teplice): železniční stanice Duchcov, 235 m n. m. (not. B. Trávníček & D. Hlisenikovsky sec. PLADIAS 2025). – 3. Podkrušnohorská pánev, 5447b: **Litvínov** (okres Most): rozsáhlá navážka zemin a stavebního odpadu v Nádražní ulici, 0,31 km vjv. od budovy ž. st. Litvínov a 0,11 km ssv. budovy ž. st. Litvínov-město, SSZ silnice č. 1/27, 50°35'33.53"N, 13°36'51.77"E, 299 m n. m., tisíce rostlin spolu s dosti hojným *Senecio inaequidens* (leg. V. Joza 15.IX.2023, 8.IV.2024, 2.VI.2025 MOST, rev. J. Brabec, not. V. Joza 6.IX.2025; Obr. 1, Obr. 2). – 3. Podkrušnohorská pánev, 5448a: **Mariánské Radčice** (okres Most): západní předpolí hnědouhelného dolu Bílina sv. obce, 0,85 km vsv. poutního areálu v centru obce, při torzu bývalé silnice z M. Radčic do zaniklé obce Libkovic, 50°34'37.01"N, 13°40'32.60"E, 250 m n. m., mnoho desítek statných rostlin v prostoru někdejší důlní propadliny na navážkách a jiných narušených místech (leg. V. Joza 10.IX.2024 MOST).

Vrbovka krátkoplodá (*Epilobium brachycarpum*) je jednoletý neofytní druh z čeledi pupalkovité (*Onagraceae*), který přirozeně roste v Severní Americe, především v západní části USA a jižních provinciích Kanady. Pravděpodobně není původní v Kentucku a Wisconsinu. Byla zavlečena do Argentiny a na Nový Zéland, naturalizovala se v Evropě, konkrétně v severním Španělsku, Francii, Nizozemí, Belgii, Německu, a nově také v jihovýchodní Anglii a České republice (J. Danihelka in KAPLAN et al. 2018, FLORA OF NORTH AMERICA EDITORIAL COMMITTEE 2021, POWO 2025).

V primárním areálu roste *Epilobium brachycarpum* na otevřených suchých až sezónně vlhkých stanovištích, často s narušovaným povrchem půdy, od 0 do 3000 m n. m., nejčastěji v otevřených biotopech v lesích, na loukách, prériích, říčních březích a sutích, ale také v lomech, na okrajích cest, železničních tratích a jako plevel ve vinohradech či olivovníkových a grapefruitových plantážích (FLORA OF NORTH AMERICA EDITORIAL COMMITTEE 2021; cf. GREGOR et al. 2013). V oblastech, kam byla *E. brachycarpum* zavlečena, obsazuje stanoviště chudá na živiny (hlavně vápník), obvykle s písčítým či šterkovitým substrátem. Jsou to zejména lomy, výsypky po těžbě surovin, dále lesní paseky a písčité úhory, železniční trati a nádraží, přístaviště, zahrady, navážky zemin a další narušená místa v průmyslové a urbánní krajině (např. plochy pod elektrickým vedením). Její populace mohou

být velmi početné – běžně čítají mnoho set až tisíce rostlin (GREGOR et al. 2013, P. Salák & J. Hadinec in HADINEC & LUSTYK eds. 2017: 42–44, J. Danihelka in KAPLAN et al. 2018, PLADIAS 2025, FLORAWEB 2025 etc.).

E. brachycarpum je dosti proměnlivý druh; tomu odpovídá i jeho rozsáhlá synonymika (celkem 27 jmen, cf. POWO 2025). Má vzpřímený habitus, lodyha je přímá nebo (u větších rostlin) bohatě větvená a dorůstá výšky 0,15 až 2,00 m (Obr. 2.). Druh kvete od června do září. Dospělé rostliny mají někdy pouze střídavé nebo svazčité listy; semenáčky však mají vždy první páry listů vstřícné, ty jsou však často opadavé (HOCH 2012, FLORA OF NORTH AMERICA EDITORIAL COMMITTEE 2021; cf. P. Salák & J. Hadinec in HADINEC & LUSTYK eds. 2017: 42–44. Cf. Obr. 1). Druh produkuje obrovské množství životaschopných semen, což vede k rychlému růstu rozsáhlých populací a jejich dalšímu rozšiřování. Je pozoruhodné, že např. rostliny v Anglii mají menší květy, kyjovité blizny a jsou autogamické, zatímco severoamerické rostliny mají blizny jednoduché až čtyřlaločné a obvykle jsou cizosprašné (S. Lambert in BOTANICAL SOCIETY OF BRITAIN AND IRELAND 2025; cf. GREGOR et al. 2013). Genetický výzkum naznačil, že západoevropské populace pocházejí z několika různých introdukcí, přičemž ty vitální vykazují příbuznost s horskými severoamerickými populacemi (NIERBAUER et al. 2016).

Epilobium brachycarpum byla v České republice poprvé zjištěna v prostorech železnic v západních Čechách na Sokolovsku v roce 2016 (P. Salák & J. Hadinec in HADINEC & LUSTYK eds. 2017: 42–44). Během několika let se rychle rozšířila a úspěšně uchytila v řadě dalších oblastí, především v západní polovině Čech. V sousední Spolkové republice Německo roste *E. brachycarpum* hojně v Porýní-Vestfálsku, Hessensku a Bavorsku, kopodivu však zřejmě poměrně daleko od západních hranic s Českou republikou (cf. BETTINGER et al. reds. 2013, FLORAWEB.DE 2025). Je pravděpodobné, že se k nám dostala feroviatickou migrací.

U nás je tento invazní druh dosud znám ze Sokolovské pánve, západočeské části Smrčín, Tachovska, Karlovarska, Příbramska a Prahy, izolované nálezy jsou známy také ze severního Plzeňska, Kadaňska (Tušimice), Teplicka (Duchcov), Kolínska, Havlíčkobrodská, Opavska a Ostravska (P. Salák & J. Hadinec in HADINEC & LUSTYK eds. 2017: 42–44, LUSTYK & DOLEŽAL eds. 2019: 87, LUSTYK & DOLEŽAL eds. 2020: 64, LUSTYK & DOLEŽAL eds. 2021: 80, LUSTYK & DOLEŽAL eds. 2025: 72, PLADIAS 2025 & WILD et al. 2019). Aktuálně je tento druh počítán mezi zdomácnělé neofyty České republiky. Dosud pravděpodobně neroste v severních, východních a jižních Čechách a na severozápadní a jižní Moravě (cf. PLADIAS 2025).

Zde uvedené lokality rozšiřují povědomí o jeho výskytu v České republice o další lokality v severozápadních Čechách. Nálezy z Litvínova (Obr. 1, Obr. 2) a nedalekých Mariánských Radčic dosud nebyly známy a tamní populace jsou velmi početné a stálé. Obě populace jsou vzdálené 4,6 km. Rostliny *E. brachycarpum* na obou lokalitách běžně dorůstají až do výše 170 cm a jsou vitální a bohatě plodné. Semenáčky se běžně vyskytují v souvislých porostech o mnoha stech rostlin (Obr. 1) a druh zde zjevně prosperuje. Na obou lokalitách rostou i další invazní druhy (např. *Erigeron canadensis*, *E. annuus*, v Litvínově také *Senecio inaequidens*). Je velmi pravděpodobné, že brzy budou v této části severozápadních Čech zjištěny další populace *Epilobium brachycarpum*.

BETTINGER A., BUTTLER K. P., CASPARI S., KLOTZ J., MAY R. & METZING D. [reds.] (2013): *Verbreitungsatlas der Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands*. – Bundesamt für Naturschutz & Netzwerk Phytodiversität Deutschlands, Münster. 912 pp.

BOTANICAL SOCIETY OF BRITAIN AND IRELAND (2025): *Botanical Society of Britain and Ireland*. [Ut NHMSYS0021670873. Online: <https://bsbi.org/>. Použito 6. VIII. 2025.]

FLORA OF NORTH AMERICA EDITORIAL COMMITTEE (2021): *Epilobium brachycarpum* C. Presl., Reliq. Haenk. 2: 30. 1831. – In: *Flora of North America North of Mexico. Vol. 10. Magnoliophyta: Proteaceae to Elaeagnaceae*. Oxford University Press, New York-Oxford. 456 pp. [Online: http://www.efloras.org/florataxon.aspx?flora_id=1&taxon_id=250027304. Použito 6. VIII. 2025.]

FLORAWEB.DE (2025): *FloraWeb – Daten und Informationen zu Wildpflanzen Deutschlands*. [Official website. Online: <https://floraweb.de/>. Použito 6. VIII. 2025.]

- GREGOR T., BÖNSEL D., STARKE-OTTICH I., TACKENBERG O., WITTIG R. & ZIZKA G. (2013): *Epilobium brachycarpum*: a fast spreading neophyte in Germany. – *Tuexenia*, Göttingen, 33: 259–283.
- HADINEC J. & LUSTYK P. [eds.] (2017): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XV. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 52: 37–133.
- HOCH P. C. (2012): *Epilobium brachycarpum*. – In: Jepson eFlora Project [eds.], The Jepson University and Jepson Herbaria, University of California, Berkeley. [Online: https://ucjeps.berkeley.edu/eflora/eflora_display.php?tid=24341. Použito 6. VIII. 2025.]
- KAPLAN Z., DANIHELKA J., CHRTEK J., PRANČL J., DUCHÁČEK M., EKRT L., KIRSCHNER J., BRABEC J., ZÁZVORKA J., TRÁVNÍČEK B., DŘEVOJAN P., ŠUMBEROVÁ K., KOCIÁN P., WILD J. & PETŘÍK P. (2018): Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 7. – *Preslia*, Praha, 90: 425–531.
- LUSTYK P. & DOLEŽAL J. [eds.] (2019): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XVII. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 54: 47–148.
- LUSTYK P. & DOLEŽAL J. [eds.] (2020): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XVIII. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 55: 27–138.
- LUSTYK P. & DOLEŽAL J. [eds.] (2021): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XIX. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 56: 31–176.
- LUSTYK P. & DOLEŽAL J. [eds.] (2025): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XXIII. – *Zprávy České botanické společnosti*, Praha, 60: 27–150.
- NIERBAUER K., PAULE J. & ZIZKA G. (2016): Invasive tall annual willowherb (*Epilobium brachycarpum* C. Presl) in Central Europe originates from high mountain areas of western North America. – *Biological Invasions*, 8: 3265–3275.
- PLADIAS (2025): *PLADIAS. Databáze české flóry a vegetace*. [Online: <https://pladias.cz/>. Použito 6. VIII. 2025.]
- POWO (2025): Plants of the World Online. Royal Botanical Gardens, Kew. [Ut *Epilobium brachycarpum* C.Presl. Online: <https://powo.science.kew.org/>. Použito 6. VIII. 2025.]
- WILD J., KAPLAN Z., DANIHELKA J., PETŘÍK P., CHYTRÝ M., NOVOTNÝ P., ROHN M., ŠULC V., BRŮNA J., CHOBOT K., EKRT L., HOLUBOVÁ D., KNOLLOVÁ I., KOCIÁN P., ŠTECH M., ŠTĚPÁNEK J. & ZOUHAR V. (2019): Plant distribution data for the Czech Republic integrated in the Pladias database. – *Preslia*, Praha, 91: 1–24.

Obr. 1. Semenačky *Epilobium brachycarpum* na lokalitě v Litvínově. Foto Vít Joza, 2024.
Fig. 1. Seedlings of *Epilobium brachycarpum* at a site in Litvínov. Photo by Vít Joza, 2024.

Obr. 2. Statná rostlina *Epilobium brachycarpum* na lokalitě v Litvínově. Foto Vít Joza, 2025.
Fig. 2. A robust plant of *Epilobium brachycarpum* at a site in Litvínov. Photo by Vít Joza, 2025.

Vít Joza

Adresa autora: Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most; e-mail: vjoza77@gmail.com, joza.v@omgm.cz

Contents / Inhalt

Botany / Botanik

JOZA V. & ZDVOŘÁK P.: Naturalization of Foxglove Tree (<i>Paulownia tomentosa</i> /Thunb./ Steud.) in Northwestern Bohemia	1
JOZA V.: Escaping of Common Milkweed (<i>Apocynaceae: Asclepias syriaca</i>) in Northwestern Bohemia	10
JOZA V.: Contribution to the flora of the Most a Litvínov regions (Northwestern Bohemia) V	15
JOZA V. [red.]: The pretty rare woody plants planted in Northwestern Bohemia (2)	31
JOZA V.: Vegetation of exposed bottoms of standing and running waters in Northwestern Bohemia I. Fishpond Dobroměřický (Dobroměřice village, Louny county)	63

Zoology / Zoologie

KRÁSENSKÝ P.: Ground beetles and rove beetles (Coleoptera: Carabidae, Staphylinidae) of sandy gravel alluviums of the River Labe between Střekov and Hřensko (Northwestern Bohemia)	75
KRÁSENSKÝ P.: False click beetles (Coleoptera: Eucnemidae) of the Pístecký les Nature Reserve (Northwestern Bohemia)	105
KRÁSENSKÝ P.: Rove beetles (Coleoptera: Staphylinidae) of Březina Nature Reserve (Northwestern Bohemia)	113
BENDA P.: Dragonflies (Odonata) of the Československé armády quarry near Most (Northwestern Bohemia)....	131
ROUŠAR A.: Spiders (Araneae) of the Valley of the River Ohře in Northwestern Bohemia	140
KRÁSENSKÝ P.: Interesting findings of invertebrates in the Ústí nad Labem region (Northwestern Bohemia) – 2.	170

Brief reports / Kurze Mitteilungen

JOZA V.: The North American panicled willowherb (<i>Epilobium brachycarpum</i> C. Presl) recently introduced to Northwestern Bohemia	196
KRÁSENSKÝ P.: First records of rove beetle <i>Stenus</i> (<i>Hypostenus</i>) <i>kiesenwetteri</i> Rosenhauer, 1856 (Coleoptera: Staphylinidae) in Krušné hory Mts. (Northwestern Bohemia) and its current distribution in Bohemia	200

Book reviews / Literaturberichte

Tesaříkovití Ústeckého kraje (P. Krásenský)	203
Nerostné bohatství Krupky, Cínovce a Moldavy (M. Radoň)	205
Porcelanit – hornina v ohni zrozená (P. Dvořák)	207
Radovesická výsypka (P. Dvořák)	208

Personalia / Personalien

Miroslav Radoň 50 years old	209
The establishment of the Děčín Dendrological Society in 2024 and its public events in 2025	227

Obsah

Botanika

JOZA V. & ZDVOŘÁK P.: Zplaňování pavlovnice plstnaté (<i>Paulownia tomentosa</i> /Thunb./ Steud.) v severozápadních Čechách.....	1
JOZA V.: Zplaňování klejichy hedvábné (<i>Apocynaceae: Asclepias syriaca</i>) v severozápadních Čechách	10
JOZA V.: Příspěvek ke květeně Mostecká a Litvínovska (severozápadní Čechy) V	15
JOZA V. [red.]: Vzácnější pěstované dřeviny severozápadní části Čech (2)	31
JOZA V.: Vegetace obnažených den stojatých a tekoucích vod v severozápadních Čechách I. Dobroměřický rybník (Dobroměřice, okres Louny).....	63

Zoologie

KRÁSENSKÝ P.: Střevlíkovití a drabčíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae, Staphylinidae) štěrkopisčítých náplavů řeky Labe v úseku mezi Střekovem a Hřenskem (severozápadní Čechy).....	75
KRÁSENSKÝ P.: Dřevomilovití brouci (Coleoptera: Eucnemidae) přírodní rezervace Pístecký les (severozápadní Čechy).....	105
KRÁSENSKÝ P.: Drabčíkovití brouci (Coleoptera: Staphylinidae) přírodní rezervace Březina (severozápadní Čechy).....	113
BENDA P.: Vážky (Odonata) povrchového hnědouhelného lomu Československé armády (ČSA) u Mostu (severozápadní Čechy).....	131
ROUŠAR A.: Pavouci (Araneae) údolí řeky Ohře v severozápadních Čechách	140
KRÁSENSKÝ P.: Zajímavé nálezy bezobratlých v Ústeckém kraji (severozápadní Čechy) – 2.	170

Krátká sdělení

JOZA V.: Severoamerická vrbovka krátkoplodá (<i>Epilobium brachycarpum</i> C. Presl) zavlečena také do severozápadních Čech.....	196
KRÁSENSKÝ P.: První nálezy drabčíka <i>Stenus</i> (<i>Hypostenus</i>) <i>kiesenwetteri</i> Rosenhauer, 1856 (Coleoptera: Staphylinidae) v Krušných horách (severozápadní Čechy) a jeho aktuální rozšíření v Čechách	200

Recenze a anotace

Tesaříkovití Ústeckého kraje (P. Krásenský).....	203
Nerostné bohatství Krupky, Cínovce a Moldavy (M. Radoň)	205
Porcelanit – hornina v ohni zrozená (P. Dvořák).....	207
Radovesická výsypka (P. Dvořák).....	208

Personalia

Miroslav Radoň – 50 let.....	209
Založení Děčínské dendrologické společnosti v roce 2024 a její veřejné akce v roce 2025	227